

GYÓGYSZERÉSZET SUPPLEMENTUM

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI TÁRSASÁG LAPJA

Megőrzött hagyományok,
harmadik évezredi kihívások

CONGRESSUS
PHARMACEUTICUS
HUNGARICUS

XV.

1924 – 2014

Tempora mutantur
et nos mutamur in illis!

A TARTALOMBÓL

Elnöki köszöntő

*Az MTA elnökének
köszöntője*

*A Kongresszus
támogatói*

*Az előadótermek
elnevezése*

Az előadások jegyzéke

*Plenáris előadás
összefoglalók*

Előadás összefoglalók

*Posztterek
összefoglalói*

Előadói indexek

2014/4. Suppl. I.

LVIII. ÉVFOLYAM
2014. ÁPRILIS
SUPPLEMENTUM I.
ISSN 0017-6036

szakmabeliek (gyógyszerészek, orvosok), mind a lakosság széles rétege számára ismertté tenni ezt a növényt is.

¹SZTE, Farmakognóziái Intézet, Szeged;

²Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság, Gyógynövény Szakosztály, Budapest

P-61

Homoktövistermés-kivonat gyulladásgátló hatásának értékelése *in vivo*

¹Kúsz Norbert, ¹Rédei Dóra, ²Blaszó Gábor,

¹Jedlinszki Nikoletta, ¹Hohmann Judit, ²Zupkó István

Az utóbbi évtizedekben a homoktövis (*Hippophae rhamnoides*, Eleagnaceae) főként magas C-vitamintartalma révén világszerte népszerű gyümölcsé vált. Hazánkban a bogyóból készült termékeket allergiás tünetek kezelésére is alkalmazzák, jöllehet a termék ezirányú felhasználására vonatkozóan sem tudományos, sem tradicionális gyógyászati adatok nem állnak rendelkezésre. Munkánk során a homoktövistermés gyulladásgátló hatásának igazolását, a hatásmechanizmus megközelítését különféle állatmodellek segítségével, illetve a hatásért felelős vegyületek azonosítását tűztük ki célul. Először a vízzel, illetve metanollal készült homoktövistermés-kivonatokat, majd a gyümölcs különböző részeiből (mag, velő, héj) nyert extraktumok antiflogisztikus hatását vizsgáltuk patkányláb-ödéma tesztben. A hatásmechanizmus vizsgálata céljából a leghatékonyabbnak bizonyult héjkivonat karragén, hisztamin, dextrán, bradikinin, szerotonin és 48/80 által indukált gyulladásra kifejtett hatását tanulmányoztuk, majd az aktív kivonat folyadék-folyadék megosztással (kloroform, etil-acetát, n-butanol, víz) előállított frakcióival is elvégeztük a kísérletet. A terméshéj 70%-os metanolos kivonatának kloroformos rázadékát oszlopkromatográfiával fracionáltuk. Az így nyert hét frakció közül csak egy gátolta a gyulladásos reakciót. Izoláltuk az aktív frakcióban legnagyobb mennyiségben jelenlévő két vegyületet, amelyek NMR- és MS-spektrumuk alapján oleánolsavnak és urzolsavnak bizonyultak. E két vegyület együttes mennyiségét az aktív frakcióban igen jelentősnek találtuk (49,87%). A farmakológiai vizsgálatokkal követett fracionálás és az izolált vegyületek hatástani értékelése értékes információkat szolgáltat a homoktövistermés allergiás tünetek kezelésében történő terápiás alkalmazásához.

Jelen kutatási eredmények megjelenését „Környezeti tényezők és genetikai faktorok interakciójának vizsgálata immunmediált és daganatos betegségek kialakulásában” című, TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0035 azonosítószámú projekt támogatja. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

¹SZTE, Farmakognóziái Intézet, Szeged;

²SZTE, Gyógyszerhatástani és Biofarmáciai Intézet, Szeged

P-62

Új szeszkviterpén-laktonok izolálása és szerkezet-meghatározása a *Neurolaena lobata*ból

¹Lajter Ildikó, ¹Vasas Andrea, ²Béni Zoltán, ¹Forgó Péter,
¹Hohmann Judit

A természetes vegyületek egyik nagy csoportját alkotják a

szeszkviterpén-laktonok, amelyek aktív komponensei számos, a népi gyógyászatban alkalmazott gyógynövénynek (pl. *Chrysanthemum parthenium*, *Cnicus benedictus*, *Artemisia annua*). Korábbi tanulmányok az említett vegyületek széleskörű biológiai és farmakológiai aktivitásáról (antimikrobiális, tumorelles, gyulladáscsökkentő, kardiovaszkuláris) számolnak be. Szeszkviterpén-laktonokat a fészkesvirágzatúak számos fajából azonosítottak. Az általunk vizsgált *Neurolaena lobata* (Asteraceae) Közép-Amerikában és Dél-Amerika délnyugati partjain elterjedt növényfaj. A karibi-térségben gyulladáscsökkentő, daganatos megbetegedések, bőrbetegségek, malária, cukorbetegség és különböző eredetű fájdalom kezelésére alkalmazták. Korábban 11 germakranolid és furanoheliangolid (neurolenin A-F, lobatin A-C, 9 α -hidroxi-8 β -izovaleriloxi-kalikulatolid és 9 α -acetoxi-8 β -izovaleriloxi-kalikulatolid) típusú szeszkviterpén-laktonot izoláltak a növényből, közülük többnek is *in vitro* gyulladáscsökkentő és tumorelles aktivitását írták le. Munkánk során célul tűztük ki újabb biológiai aktív szeszkviterpén-laktonok izolálását a növényből. A *N. lobata* föld feletti részéből metanolos kivonatot készítettünk majd betöményítést követően folyadék-folyadék megosztást végeztünk diklór-metánnal. Az így kapott diklór-metános frakciót különböző kromatográfiás módszerekkel fracionáltuk. Végző tisztítási lépésként centrifugális- és preparatív rétegekromatográfiát alkalmaztunk. Az izolált vegyületek szerkezet-meghatározását spektroszkópiai módszerek (1H-, 13C-NMR, 1H-1H COSY, HSQC, HMBC, NOESY, HRESIMS) alkalmazásával végeztük. Munkánk eredményeként 5 új és 8 ismert szeszkviterpén-laktonot, ezenkívül 1 ismert nem lakton típusú eudezmán szeszkviterpént azonosítottunk. Az új vegyületek között szokatlan szeko-germakranolid, telítetlen epoxi-germakranolid és eudezmanolid szerkezetű komponensek találhatók, melyek izovajsavval észterezettek. A *Neurolaena* nemzetségben elsőként azonosítottunk eudezmanolid típusú vegyületet. A vegyületek biológiai aktivitásának és hatásmechanizmusának felderítése folyamatban van.

¹SZTE, Farmakognóziái Intézet, Szeged;

²Richter Gedeon Nyrt., Budapest

P-63

Egy új, hazánkban meghonosítható gyógynövény, az *Artemisia asiatica* illóolaj-vizsgálata

¹Engel Rita, ²Veres Katalin, ¹Szabó Krisztina, ²Máthé Imre

Az Asteraceae család *Artemisia* nemzetségébe több illóolajat, mint hatóanyagot tartalmazó növény található. Az *Artemisia asiatica* Nakai egyike a tradicionális keleti orvoslásban, egyebek mellett, gyulladás gátló, antibakteriális hatása miatt számon tartott növényeknek. A növény illóolaj változékonyságának vizsgálatát három vegetációs periódus folyamán végeztük azzal a céllal, hogy a növény hazai hasznosíthatóságára, illóolajának stabilitására adatokat nyerjünk. Jelen munka a 2012-es évi vizsgálatokról ad számot. Az *Artemisia asiatica* növényt az MTA vácrátóti kutatóintézet kísérleti területén neveltük a botanikus kerti magcseréből származó magtétel felhasználásával. Illóolaj kinyerése hente, kéthente, frissen gyűjtött növényanyagból a Ph.Hg. VII. szerint. Az illóolaj összetételt gázkromatográfiásan határoztuk meg GC (Hewlett Packard; HP 5890 SERIES II.,